

DANIŞMAN, Sakıp

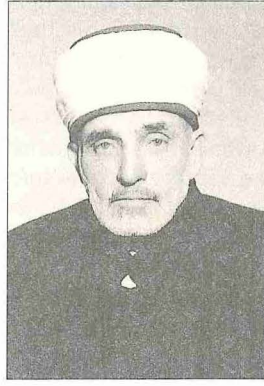
(1893-1968)

Erzurum müftülerinden.

Erzurum'da doğdu. Zeynel Camii hâfizi Müderris Ali Efendi'nin oğludur. Küçük yaşta hâfız oldu. İlk tahsilinden sonra devrin büyük âlimlerinden "Yetim Hoca" diye bilinen Mustafa Efendi'nin derslerine devam edip icâzetrnâme aldı (1911). Açılan bir imtihanı kazanarak Zeynel Camii yanındaki Halil Efendi Medresesi müderrisliğine tayin edildi (1917). Erzurum'da Dârülhilâfe Mektebi'nin açılmasıyla burada ma'lûmât-ı hukûkiyye, ulûm-ı dîniyye, Arapça, tefsir ve hadis hocalığı, bir ara da bu mektebin müdürlüğünü yaptı (1918-1924).

Dârülhilâfe Mektebi'nin kapanması üzerine fahrî olarak dârülhuffâz muallimliğinde bulundu ve yüzlerce hâfız yetiştirdi (1924-1943). 1943'te Erzurum müftü müsevvidliği görevine getirildi. Bir ara Erzincan müftü vekilliği de yapan Sakıp Danışman 1948 yılında Erzurum bölge vâizliğine tayin edildi. 1960'ta Erzurum müftüsü oldu ve ölümüne kadar bu görevini sürdürdü.

Sakıp Danışman Arapça ve Farsça'nın inceliklerine vâkîf, dinî ilimler ve özellikle ferâiz konusunda derin bilgi sahibiy-

Sakıp
Danışman

di. Ayrıca takvâsı ile tanınmıştı. Kırk beş yıl aralıksız Ayas Paşa Camii'nde hatimle sabah ve teravih namazlarını kıldırması, hocası Mustafa Efendi'nin medresesinde kırk yılı aşkın bir süre ders vermiş ve çok sayıda öğrenci yetiştirmiştir.

Sakıp Danışman'ın hutbelerini, konferanslarını, fetvalarını ve çeşitli makalelerini topladığı *Sohbetler* ile *Kehf* süresinin sonuna kadar yazdığı *Kur'ân-ı Kerîm Meâli ve Tefsiri* adlı basılmamış iki eseri vardır.

Üç dönem Erzurum milletvekilliği, ayrıca Ulaştırma ve Kültür bakanlıkları yapmış olan Rifki Danışman Sakıp Danışman'ın oğludur.

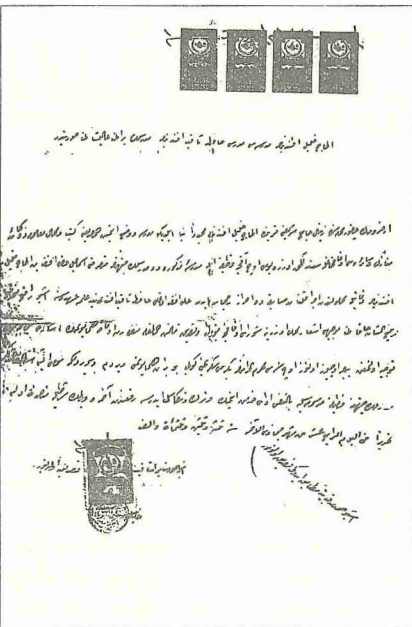
BİBLİYOGRAFYA :

Sakıp Danışman'ın Diyanet İşleri Başkanlığı'nda bulunan sicil dosyası ile ailesi ve hayatta bulunan talebelerinden alınan şifahî bilgilerden faydalanılmıştır.

MEHMET NURİ YILMAZ

Sakıp Danışman'ın müderrislik berati süreti

DÂNÎ

(الدانی)

Ebû Amr Osmân b. Saîd
b. Osmân ed-Dânî
(ö. 444/1053)**Endülüslü kıraat âlimi.**

371'de (981) muhtemelen Kurtuba'da doğdu. Önceleri İbnü's-Sayrafi diye anılmakta iken uzunca bir süre yaşadığı Dâniye'ye nisbetle Dâni diye meşhur oldu. Kendi ifadesine göre tahsil hayatına on dört yaşında başladı. Kurtuba, İsticce (Ecija), Beccâne (Pechina), Sarakusta (Zaragoza) ve diğer sahil şehirlerinde pek çok hocadan ders aldı. Babasının vefatından dört yıl sonra (397/1006) Doğu ülkelerindeki âlimlerden faydalanmak üzere seyahatlere başladı. Kayrevan, Mısır, Mekke ve Medine'de birçok hocadan kıraat, tefsir, hadis, fıkıh vb. ilimleri okudu. Bu arada hac görevini de yerine ge-

tirdi. İki yıl sonra Kurtuba'ya dönerek 403 (1012) yılına kadar burada yaşadı. O yıllarda sürüp giden saltanat kavgaları ve Berberiler'in halka olan baskıları yüzünden memleketinden ayrılmak zorunda kaldı ve Sarakusta'ya göç etti. Daha sonra 409'da (1018) Dâniye'ye, oradan da aynı yıl Mayurka'ya (Majorjka) geçti ve burada sekiz yıl kaldı. 417 (1026) yılında İspanya'nın doğusunda Belensiye (Valencia) eyaletine bağlı bir liman şehri olan Dâniye'ye yerleşti ve vefatına kadar bu şehirde yaşadı. Burada âlim dostu Emîr Mücâhid b. Yûsuf'un, onun vefatından sonra da yerine geçen oğlu Ali b. Mücâhid'in yakın ilgi ve dostlukları sayesinde -gençliğindeki sıkıntılı yılların aksine- huzurlu bir hayat geçirmiş olmalıdır. Dâni, 14 Şevval 444 (6 Şubat 1053) Pazartesi günü Dâniye'de vefat etti ve Emîr Ali b. Mücâhid'in de katıldığı büyük bir törenle aynı yerde defnedildi.

Ebû Amr ed-Dâni, pek çok hocası arasında Ubeydullah b. Seleme el-Yahsubî, Abdülazîz b. Ca'fer, Fâris b. Ahmed el-Hımsî, Tâhir b. Abdülmü'min el-Halebî ve Muhammed b. Ahmed el-Bağdâdî'den Kur'an ve kıraat; Halef b. İbrâhim el-Hâkânî'den kıraat, hadis ve fıkıh; Hasan b. Süleyman el-Antâkî'den kıraat ve tefsir; dayısı Muhammed b. Yûsuf el-Kurtubî'den kıraat, Arapça ve ferâiz; Ali b. Muhammed el-Maârifî'den de hadis ve fıkıh okumuştur.

Yetiştirdiği talebeleri arasında kendi oğlu Ebû'l-Abbas Ahmed b. Osman, ayrıca Abdurrahman b. Muhammed el-Kurtubî, Halef b. İbrâhim et-Tuleytulî, Abdullah b. Sehl el-Mürsî, Muhammed b. Halef el-Kurtubî ve Ebû Dâvûd Süleyman b. Necâh gibi isimler zikredilebilir.

İtikadda Eş'arî, fıkıhta Mâlikî olan Dâni, kaynaklarda dindarlığı ve ilimdeki kudretiyile övülmüş, üstün bir zekâ ve kuvvetli bir hâfizaya sahip olduğu zikredilmiştir. Bizzat kendisi de, "Gördüğüm her şeyi yazdım, yazdığım her şeyi ezberledim ve ezberlediğim hiçbir şeyi unutmadım" demiştir.

Dâni gerek kendi zamanına kadar telif edilmiş kitaplarda bulunan, gerekse şifahî olarak kendisine ulaşan bilgileri ilmi süzgeçten geçirerek eserlerinde toplamış, bugüne kadar gelmeyen pek çok kitabın ve ağızdan ağıza nakledilen bilgilerin sağlam ve güvenilir bir kaynağı olmuştur. İbn Beşkûvâl (ö. 578/1183), Sehâvî (ö. 643/1245), Ebû Şâme el-Makdisî (ö. 665/1267), Zehebî (ö. 748/1348),